

Negativ social kontrol

Svendborg, 7. februar 2024

DRC DANSK
FLYGTNINGE
HJÆLP

Mads Ted Drud-Jensen, Center for Udsatte Flygtninge

Hvad er negativ social kontrol?

Hvad handler negativ social kontrol om?

Hvordan kommer negativ social kontrol til udtryk

Hvad skal man være opmærksom på, hvad kan man gøre?

Negativ social kontrol – definition

Handlinger, styring, kontrol eller sanktioner, der i væsentlig grad hæmmer eller begrænser den enkeltes livsudfoldelse, adfærd, valg og rettigheder.

Det kan eksempelvis være kontrol eller restriktioner i forhold til livsstil, fritidsaktiviteter, valg af ægtefælle eller retten til at bestemme over egen krop.

Styrelsen for International Rekruttering og Integration

Hvad er negativ social kontrol?

- Overskrider individets rettigheder iht. menneskerettigheder og dansk lov.
- Har til formål at sikre, at bestemte normer overholdes.
- Forestillinger om familiens ære (og skam) kan spille en stor rolle.
- *Obs på at flugt- og eksilrelaterede problemstillinger (flugt, eksilstress, traumer m.v.) kan forstærke kontrol-dynamikker.*

Æresrelateret social kontrol

- Kontrol i familien, relateret til familiens begreber om, hvad der påvirker slægtens og familiemedlemmernes ære, anseelse eller ry
- Andre 'kigger med'
- Ære og skam er centrale begreber

Hvad er forskellen?

Negativ social kontrol vs. opdragelse eller socialisering

Sanktioner

Overskrider
grænser og bryder
rettigheder

Mistrivsel

Hvad handler det om?

- Den enkeltes selvbestemmelse over egen krop, frihed til at vælge venner, fritidsaktiviteter, religion, påklædning, uddannelse, arbejde, kæreste eller ægtefælle.
- Hvem må man være sammen med? Og være i kontakt med?
- Hvad må man have på? Tørklæde? Make up?
- Hvad må man deltage i? Fritidsaktiviteter? Svømning? Idræt? Lejrskole?
- Hvilken uddannelse må man vælge? Og hvad med arbejde?
- Fremtidsplaner?

Husk

Etniske minoriteter er ikke en homogen gruppe

Man kan ikke generalisere

Negativ social kontrol ses ikke kun inden for én bestemt trosretning eller hos personer fra ét bestemt oprindelsesland

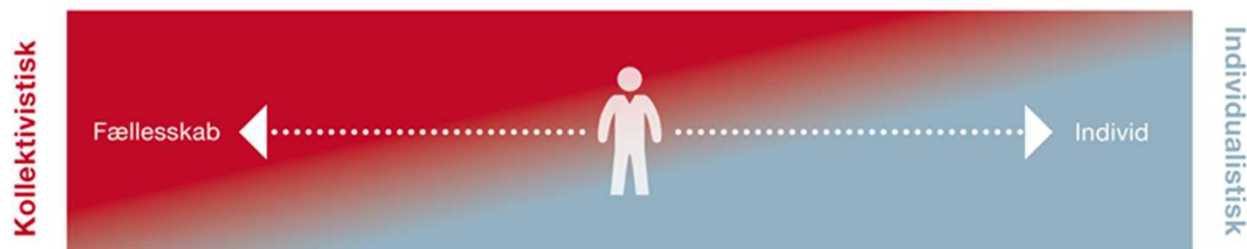
Gælder både drenge og piger

Individualistisk og kollektivistisk livssyn

Kollektivistisk: ”Den faste ramme omkring livet er hele den udvidede familie [...] I dette anses individet for at have et lykkeligt liv, hvis familiens livsprojekter realiseres, og hvis familien som helhed er velfungerende.”

Individualistisk: ”Det enkelte menneske opdrages med bevidstheden om at være eneansvarlig for sit liv og have lov til at gøre med sit liv, hvad han/hun selv ønsker.”

Marianne Skytte

Kollektivistisk familiesyn

- Loyalitet og prioritering af kollektivets interesser over individets behov
- Æresbegrebet er centralt
- Den sociale prestige en familie tillægges beror i stor grad på kvindens ærbarhed
- Man passer på hinanden – og på hinandens børn
- Børnene skal passe på forældrene (en investering)

Kan være forbundet med...

- Stærkt køns- og aldershierarki (autoriteter, ansvarsfordeling)
- Udsatheder (fortid, mistro, isolation, lokalmiljø)
- Angst og traumer (mistro, isolation, kontrolbehov)
- Flugthistorik (påvirker dynamikker og ressourcer i og omkring familien)

Hvordan håndhæves social kontrol?

- Overvågning (andre 'kigger med')
- Kontrol af mobil, computer, taske...
- Psykisk vold/mobning
- Nedværdigende sprogbrug
- Trusler
- Ignoreret/frosset ude
- Skyld og skam som pressionsmiddel

Unge oplevelse med social control

Als Research, 2018

- Flertallet (også af minoritetsetniske unge) oplever ikke at være udsat
- Minoritetsetniske unge i højere grad udsat
- Sammenhæng mellem trivsel og oplevelser med negativ social kontrol
- Minoritetsetniske kvinder oplever mindste grad af selvbestemmelse og frihed
- 15-17-årige oplever større grad af negativ social kontrol end 18-29-årige
- Sammenhæng mellem hensynet til familiens ære og negativ social kontrol
- Primære udøvere er forældre – herunder særligt mødre
- Manglende viden og myter om kvinders seksualitet og 'mødom'
- Mange minoritetsetniske unge tror ikke forældre ville acceptere kæreste af samme køn

Om tørklæde (Als Research, 2018)

“Undersøgelsens datamateriale giver ikke grundlag for at konkludere, at manglende selvbestemmelse i forhold til at gå med tørklæde eller andre religiøse symboler er et udbredt problem i relation til negativ social kontrol blandt elever i 6.-8. klasse.”

Positiv udvikling

Udlændinge- og Integrationsministeriets
Medborgerskabsundersøgelse, 2012-2019:

- Andelen af unge, der oplever at blive begrænset i deres valg af kæreste eller ægtefælle, er faldet. Det samme er andelen af unge, der ikke tilslutter sig ligestilling mellem kønnene.

Københavns Kommunes Medborgerundersøgelse, 2015-2018:

- Flere må have en kæreste, bo med person af det modsatte køn, accepterer homoseksualitet.

Konsekvenserne af social kontrol for de unge

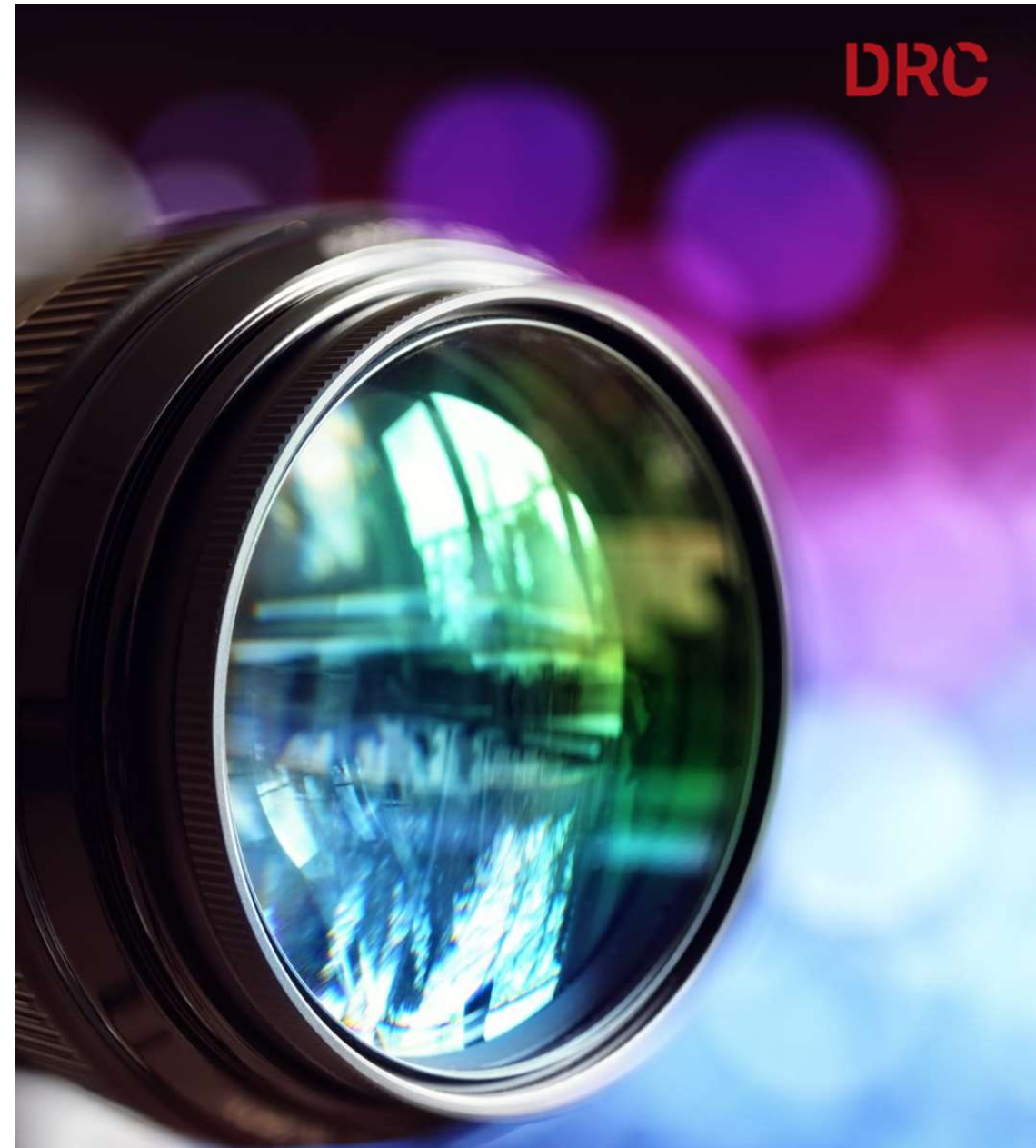
- Lever ofte dobbeltliv
- Ingen voksne at tale med om det, der er godt og skidt
- Det bliver en verden af mistillid og løgne
- Bange for sladder
- Bange for, at familien opdager det, hvis de fortæller det til nogen
- Bange for at miste den familie, der betyder alt
- Lavt selvværd og selvtillid

Forskelle på drenge og piger

- Pigerne kan leve i frygt for at blive opdaget, hvis de bryder normerne – bliver sårbare overfor afpresning
- Drengene kan opleve, at deres familie ser igennem fingre med deres adfærd og seksuelle normbrud lige ind til fælden klapper, og de skal giftes med en med samme kulturelle baggrund

Bekymringstegn / opmærksomhedspunkter

- Familien overvåger brug af mobil og computer
- Forbud om at gå andre steder hen end i skole eller på arbejde
- Søskende opfordres eller tvinges til at holde øje med hinanden
- Trusler, chikane og fysisk vold
- Mistrivsel
- Ufrivillige udlandsrejser
- Tvangsægteskaber

Hvad kan du gøre?

- Slip berøringsangsten – spørg ind
- Afdæk risikoniveauet hos den enkelte – hvad er der egentlig på spil?
- Som frivillig: kontakt en fagperson eller regionskonsulent

Underretningspligt for alle

Efter lov om social service § 154 har alle, der får kendskab til, at et barn eller en ung udsættes for vanrøgt, vold, mishandling, seksuelle overgreb med videre eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, pligt til at underrette kommunen.

Handlemuligheder

- Lave arrangementer (kvinder og mænd samlet eller hver for sig), hvor man taler om svære emner som social kontrol
- Tage på udflugter, vise der en verden udenfor
- Kulturundervisning/-formidling: synliggøre at danske kvinder har kæmpet for rettigheder (det kommer ikke af sig selv), og formidle et realistisk billede af ligestilling (og evt. mangel på samme) i praksis i Danmark
- Modarbejde fordomme – fokus på dialog og refleksion
- Fokus på rettigheder (som ikke blot er 'danske' men internationale)

Viden at bruge eller henvise til

Velkommentildanmark.dk

مرحباً بكم في الدنمارك

—
VELKOMMEN TIL DANMARK

Ret-til-ligestilling.dk

RETTIGHEDER OG LIGESTILLING I DANMARK

Børneopdragelse – anbefalinger

- Kvinder uden beskæftigelse og uddannelse er stærkere kontrolleret af ægtefællen og kontrollerer børnene mere
- Børn, hvis forældre er i arbejde, klarer sig bedre i livet
- Hvis man løsner grebet om børnene, kan man også holde bedre styr på dem og bedre tale med dem om svære ting
- Informere om konsekvenserne af social kontrol for børnene (i skolen, på uddannelser, sociale liv)

Familieinddragelse (udsatte familier)

- I familier med negativ social kontrol er det ofte forældre med komplekse problemstillinger: Fattigdom, psykiske lidelser, udfordringer med bolig
- Vigtigt, at man arbejder med hele familien
- Hvordan er man forælder i en dansk kontekst?
- Social kontrol kan være særligt udbredt blandt flygtninge (flugt, eksilstress, traumer m.v. forstærker kontrol-dynamikker)

Vær opmærksom på

- Religion kan have stor betydning (snak evt. om religion)
- Social kontrol foregår ikke kun i familien – se det i et bredere perspektiv: hele den store familie, også i hjemlandet, boligområdet og imellem forskellige grupperinger

Hjælp og/eller henvisning til netværk

- RED hotline: <https://red-center.dk/>
- exitcirklen.dk
- brydtavsheden.dk

Viden samt rådgivning for kommuner:

- MÆRK – Nationalt Center mod Æresrelaterede Konflikter: <https://nc-maerk.dk/>

Piger/kvinder:

- girltalk.dk

LGBT-personer:

- sabaah.dk
- lgbtasylum.dk

Unge flygtninge:

- dfunk.dk

Spørgsmål eller refleksjoner?

DRC DANSK
FLYGTNINGE
HJÆLP